

RUDAR

• • • Glasilo slovenskih rudarjev • • •

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krona, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Boj proti rudniškemu kapitalu.

Sedanjemu svetovnemu rudaskemu gibanju daje dvoje velik gibanj svoj izrazovit značaj: stavka belgijskih rudarjev v Borinaži in pa priprave angleškega rudniškega proletariata na ogromen boj z rudniškim kapitalom. Obedve gibanji imata pečat najizrazitejšega razrednega boja, ki je med izkoriščanci in izkoriščevalci. Poročali smo že bili o obeh gibanjih ter vestno beležili vse važnejše dogodke; v naslednjem hočemo dati splošen pregled o obedveh gibanjih, katerih eno se bliža koncu, drugo pa stopa v vedno bolj kritičen stadij ogromnega gospodarskega boja med delom in kapitalom.

Obupen boj belgijskih rudarjev. — Lakota, beda in nemiri. — Vojaštvo nad stavkujoče rudarje. — Nezaslišana krutost rudniških kapitalistov. — Parlament proti kapitalistom.

V zadnjih številkah »Rudarja« smo poročali o izjalovljenih posredovalnih poskusih med rudarji in premogovnimi lastniki. Izkoriščevalni rudniški kapital je vztrajal pri svojih krivičnostih; ena najglavnejših podjetniških nakan je bila, da osleparijo rudarje pri vplačevanju prispevkov v državno pokojninsko blagajno, nadalje so nameravali goljufati rudniškega proletarca tudi z načinom izplačevanja. Ves trud delavskih zaupnikov, da bi v teh točkah dosegli sporazum in izkoriščevalno gospodo prepričali o krivičnosti njih tozadevnih zahtev, je bil zaman; prav tako zaman je bilo tudi posredovanje vlade. Ohola kapitalistična nenasitnost se ni hotela umakniti niti za las opravičenim in skromnim zahtevam belgijskega rudniškega proletariata v Borinaži. In tako se je razvil boj, kakor ga belgijski proletarec še ni bojeval. Dasi so nabirali za stavkujoče po vseh krajih, vendar za ogromno število ljudi v stavkovnem okrožju — **bilo jih je z družinami vred do 80.000** — je bilo vse premalo. Organizirani delavci so sicer dobivali povprečno po 15 kron na teden stavkovne podpore, ali organizacija med rudarji v Borinaži je bila tako šibka, da je bilo neznatno število stavkujočih organiziranih. Mraz je pritiskal vedno bolj strupeno, podpore stavkujočim so bile kakor kapljica v morje bede, upanje na konec boja je bilo daleč, ker je kapitalistična svojat z nezaslišano krutostjo vztrajala pri svojih krivičnostih — in tako se je polagoma plazila v tisočere domove stavkujočih proletarcev strašna žena lakota, polagoma, a z grozno gotovostjo je prihajala. In proletarec je stradal, da se mu je tema delala pred očmi. Minil je prvi teden bede in stradanja — ta prvi teden se je sestradani proletarec še tolažil, da to ne more dolgo trpeti. Za Boga, saj to ne morebiti, da bi v dobi kulture, v dobi napredka, pustili proletarca poginiti tako nekulturno in tako klaverno kakor pogine pes brez gospodarja. Tako je mislil belgijski rudar v Borinaži. Mislil je to zategadelj tako, ker se še ni bil zavedel v dno svoje duše, **da je kapitalizem protikulturen do skrajnosti, da je dobičkaželjen in izkoriščevalen in krivičen brez meje in da žrtvuje zlatemu teletu življenje vseh proletarskih milijonov.** Ampak tudi belgijskemu rudarju so se odpirale oči bolj in bolj, ko je spoznal, da ga kapitalistična nenasitnost res hoče sestradati. In ko je izpregledal, tedaj je moralo zavreti po njem. Ob pogledu na svojo zlakoteno družino, ob pogledu na hirajočo, objokano in kruha prosečo deco ter ubogo ženo, ki je s tiho uda-

nostjo nosila težki križ — je zablesnel v njem vihar. Kruha, kruha! Samo kruha — pa naj se zgodi kar hoče! In ta silni krik lakote umirajočega človeka po kruhu ga je gnal v obupna dejanja, da je bil slep za vse drugo! In ves prevzet tega krika je šel, pa napadel vozove z živili in kruhom, da nasiti otroke, ženo in samega sebe...

Ampak današnje države so urejene po božji volji tako, da sme gospod izkoriščevalec kapitalist uganjati svoje vampirsko rokodelstvo po poljubnosti, če pa se ubogi, izsesani proletarec le količkaj zgane, pa pošljejo nanj služabnike svetega militarizma. Tako so tudi na obupen boj bojujoče belgijske rudarje nagnali z vojaštvom, ker so se bili uprli smrti od lakote. Ali lačen človek ni ravno mehkočuten, zlasti ne, ako poginja od lakote. Zato je prišlo ob mnogih prilikah do spopadov med vojaki in rudarji ter je bilo na obeh straneh po več ranjenih.

Medtem pa se je vlekel boj dalje... Rudarji so stradali, da je bilo groza in z njimi njih družine. Podjetniška svojat pa je sedala za bogato obložene mize, ki so se šibile pod težo razkošnih jedil in dragih vin. Zvečer je šel »blagorodni« gospod kapitalist po veselih zabavah, dokler ni prikolovratil židane volje pozno v noč domov. In drugi dan je spal dolgo... Tupatam se je sredi hrupnih in razkošnih zabav spomnil svojega stavkujočega rudarja in — se nasmehnil. **Kajti namen nezaslišano krute kapitalistične gospode je bil, da rudarje zlakotijo in sestradajo do popolne onemoglosti in jih prisilijo na brezpogojno kapitulacijo; povsem resen namen teh »visokorodnih« vampirjev je bil, da se vrnejo delavci na delo premagani, strti kakor sužnji in vsled neuspeha tako preplašeni, da nikdar več ne prično s stavko.** Ta namen se je povsem očitno pokazal ob pogajanjih, kjer so razodevali podjetniški zastopniki tako trmoglavost, da so se pogajanja morala razbiti.

Ob tej nezaslišani in nečloveški krutosti rudniških kapitalistov pa se je pričela zgražati celo javnost, ki je bila vse drugo kakor delavstvu prijazna. Zakaj hudodelsko početje kapitala v rudniških okrožjih Borinaže je bilo že preočito. Ogorčenost je narasla tako zelo, da je našla soglasen odmev v belgijskem državnem zboru. Belgijski državni zbor je namreč **soglasno sklenil zakon**, ki določa vplačevanje rudarskih prispevkov v državno pokojninsko blagajno na tisti način, **kakor so ga zahtevali stavkujoči rudarji.** Dne 27. t. m. se snide senatna zbornica in je gotovo, da sprejme ta zakon, ki bo stopil potemtakem v veljavo 1. marca. Soglasni sklep belgijskega parlamenta, ki ima ogromno meščansko večino, pa priča, kako nesramno so postopali izkoriščevalci borinaških rudarjev, da jih je obsodila celo buržuazija. S tem sklepom parlamenta pa je izpolnjena ena glavnih zahtev stavkujočih rudarjev in se obupen boj belgijskih rudarjev bliža koncu in bomo prihodnjic najbrž že poročali, da je stavke konec.

Angleški rudarji proti rudniškemu kapitalu. — Razbita konferenca. — 1.050.000 rudarjev v boju, med temi 800.000 organiziranih. — Boj ali mir?

Oči proletariata vsega sveta so že dalj časa uprte na Angleško. Ogromna armada rudniškega proletariata na Angleškem je sklenila z veliko večino splošno stavko in je tudi pripravljena, da z vso odločnostjo svoj sklep iz-

vrši, ako se rudniški kapital ne uklone delavskim zahtevam. Le še malo dni nas loči od 1. marca in tedaj sebo videlo, ali hoče angleški rudniški kapital boj ali hoče mir. Boj — ako v svoji trmoglavosti in kapitalistični nenasitnosti ne dovoli rudarjem zahtevanega zboljšanja; mir — ako se uklone pred organizirano silo angleških rudarjev.

V zadnjem času, odkar je bilo glasovanje rudarjev z impozantno večino odločilo za splošno stavko, ni bilo z Angleškega skoro ničesar slišati o nadaljnjem razvoju gigantskega mezdnege gibanja angleških rudarjev. Zdelo se nam je vse tiho tam za morjem, ali ta tišina nas je navdajala s čuvstvom miru pred viharjem...

Vendar pa je bilo lahko uginiti, da se vrše med rudarji in podjetniki deloma resna pogajanja in deloma velike priprave. Kajti tak ogromen boj, kakor utegne biti splošna angleška rudarska stavka, je nadvse resen za obedve stranki in dobro je premisliti korak, ki dovede tako veliko bitko med delom in kapitalom. Tegas o se angleški rudarji živo zavedali, zato so predvsem poskrbeli za popolno slogo in solidarnost v svojih vrstah. Dne 1. in 2. t. m. je bila splošna konferenca rudarskih zastopnikov iz vseh okrožij. Na tej konferenci so se delegatje predvsem zjedini; za sporazumen nastop z ozirom na minimalno plačo. Določili so za vsakega odraslega rudarja minimalno plačo 5 šilingov (6 kron) in 7 in pol šilingov (9 kron); razlika se nanaša na posebne razmere v posamičnih okrožjih. Nadalje je konferenca sijajno pokazala popolno složnost rudarjev po vseh angleških rudarskih okrožjih ter zadala smrten udarec vsem lažnjivim vestem o nesložnosti rudarjev, ki so jih z veliko in povsem umljivo vnelo širili meščanski listi.

Dne 7. t. m. pa se je sešla v Londonu skupna konferenca delegatov rudarske organizacije in delegatov rudniških lastnikov. Naravno, da so rudarji na tej konferenci odločno ponovili svojo zahtevo po minimalni plači, kakor so jo določili na konferenci dne 1. in 2. februarja; obenem so dali rudniškemu milijonarjem prav razločno razumeti, da je splošna rudarska stavka angleških rudarjev 1. marca letos čisto gotova stvar, ako podjetniki ne ugođe zahtevi po minimalni plači. Tedaj pa so se čutili izkoriščevalci iz južnega Walesa užaljane; vstali so in zapustili konferenco. Ali igrajo ti gospodje komedijo, ali pa imajo tako trdo glavo, da še vedno ne razumejo resnosti položaja. Menda so mislili, da so rudarji uprizorili to velikansko gibanje samo za ustrahovanje podjetnikov, da pa ne mislijo tako resno kakor so govorili. Ampak če se izkoriščevalna gospoda ne da poučiti, bo pa čutila!

Konferenca se je nadaljevala brez podjetnikov iz južnega Walesa. Ali že od vsega početka je bila nevarnost, da se pogajanja razbijejo ob podjetniški trmoglavosti. In res se je bilo to zgodilo že drugi dan 8. t. m. Podjetniki nikakor niso hoteli priznati delavske zahteve po minimalni plači. Konferenca se je morala odgoditi in skoraj ni upanja, da bi se sešla. Gigantski boj rudniškega proletariata z rudniškim kapitalom je skoro neizogiben; samo eno upanje imajo še: da bi država posredovala in dovedla obe stranki do sporazuma. Ali to upanje visi čisto na tanki nitki in se najbrže utrga in pade v vodo.

Po vseh okrožjih so rudarji mirni, a trdno

odločeni, da prenehajo s 1. marcom z delom, ako podjetniki ne odnehajo. In še nekaj se je zgodilo, kar pomenja velik napredek v mišljenju angleškega delavstva in njih voditeljev, ki so se doslej tako radi udajali brezplodnim sanjam o nekakšni harmoniji med proletariatom ter meščansko-kapitalistično družbo. V angleškem delavstvu se je prebudil zopet razredni duh in bolj in bolj mu vstaja spoznanje, kako nepremosten je prepad med proletariatom in buržvazijo. In zato v sedanjem velikem gibanju angleški rudar ne pozna drugih interesov kakor interesov svojega razreda ter se pri svojih zahtevah več ne postavlja na podjetniško stališče: »Ali bo to prenesla industrija?«, ampak vpraša se odločno: »Ali more delavec s to plačo dostojno živeti in svojo družino hraniti?« Ta preobrat v mišljenju angleškega proletariata, rudniškega in drugega, je nedvomno velike važnosti za proletarijat vsega sveta in ima v sebi kal važnega razvoja.

Položaj se izpreminja od dne do dne in vsak dan prinese brzovjav nova poročila. Do tega trenutka, ko pišemo ta članek, se zadnje vesti glase: Rudarji po vseh okrožjih odpovedujejo delo; ako izbruhne stavka, **bo stavkalo 1.050.000 rudarjev, med katerimi je 800.000 organiziranih.** Stavka bo uničevalno vplivala na vse gospodarsko življenje, ker ne bo premoga za obratovanje. Pričakujejo pa, da se pridruži stavkujočim rudarjem še milijon delavcev, drugih strok, tako da bo stavkalo vsega vkup nad dva milijona delavcev. Vlada se trudi, da doseže sporazum in prepreči ta ogromni, z ozirom na posledice, nedogledni gospodarski boj.

Se malo dni in padla bo kocka. Angleški rudarji mirno pričakujejo 1. marec; njih organizacija je krepka, dobro založena z denarnimi sredstvi, njih bojne vrste so složne — ako torej rudniški kapital hoče, bodo z vso odločnostjo zaplesali z njim bojni ples.

Svarilo pred rudniškimi agenti!

Ravnokar dobimo potom Unijskega vodstva iz Nemčije sledeče poročilo:

Uprava rudnikov »König Ludwig I.—III. na Westfalskem« je poslala nekega agenta, imenom Steinbeck na Štajersko z naročilom, da najame veliko število rudarjev za gori omenjene rudokope. **Razmere so pri nas na Nemškem skrajno slabe. Razen tega se nahajajo rudarji na celem Rheinland-Westfalskem pred jako resnim mezdanim gibanjem.** Pozivljamo tedaj rudarje v njihovem lastnem interesu, da naj nikar ne nasedejo lažnjivim obljubam agenta Steinbecka in drugih zapeljivcev. Noben rudar naj se neda pregovoriti! Torej bodite previdni slovenski rudarji in ne dajte se zapeljati v nesrečo.

Rudarske stavke v letu 1910.

(Konec.)

Glede na uspeh je zaznamovati: s polnim uspehom 2 stavke s 303 z delnim " 19 " 5851 brez uspeha 16 " 3350 stavkujočih.

Glede na uspehe posameznih zahtev so detajli sledeči:

Mezdne zahteve sploh so bile stavljene pri 25 stavkah s 7434 stavkujočimi. Z 1 stavko (450 stavkujočih) se je dosegel popolen uspeh, z 11 stavkami delen, s 13 stavkami pa sploh noben uspeh.

Zvišanje plač se je zahtevalo pri 20 strokah s 5726 stavkujočimi. Pri 1 stavki (450 stavkujočih) je bil popolen uspeh, pri 8 stavkah (1649 stavkujočih) delen pri 11 stavkah (3627 stavkujočih) pa ni bilo sploh nobenega uspeha.

Povišana plača nedeljskega in prazniškega dela se je zahtevala pri 1 stavki z 799 stavkujočimi, in sicer s polnim uspehom.

Dovolitev doklad se je zahtevala pri 2 stavkah s 319 stavkujočimi. V 1 stavki je 247 stavkujočih doseglo delen uspeh. Posebna nagrada postranskih del se je s polnim uspehom zahtevala pri 1 stavki z 202 stavkujočimi.

Pri neki stavki je 24 stavkujočih zahtevalo ohranitev obstoječega delovnega časa s polnim uspehom. Radi krajšanja dnevnega časa je stavkalo 78 delavcev brez uspeha.

Pri 8 stavkah s 1649 stavkujočimi se je zahtevalo, da se odpuščeni delavci sprejmejo zopet v delo; ta zahteva je bila v 6 slučajih s 1371 stavkujočimi odklonjena.

Odpust stavkokazov se je zahteval pri 1 stavki z 899 stavkujočimi, in sicer brez uspeha; takisto se je pri 2 stavkah s 1420 stavkujočimi zahteval brez uspeha odpust predpovestljenih.

Radi službenega reda je bilo zaznamovati 14 stavk s 3706 stavkujočimi. Pri 5 stavkah (1244 stavkujočih) se je dosegel popolen uspeh, pri 3 stavkah (509 stavkujočih) delen, pri 6 stavkah (1953 stavkujočih) pa se ni dosegel sploh noben uspeh.

Higijenične (zdravstvene) odredbe so se zahtevale pri 2 stavkah z 280 stavkujočimi z delnim uspehom.

Radi bratovskoskladiščnih razmer se je stavkalo v 4 slučajih s 1164 stavkujočimi. V 1 stavki je doseglo 100 stavkujočih popolen uspeh, 71 stavkujočih v 1 stavki delen, 993 stavkujočih v 2 slučajih pa sploh ni doseglo nobenega uspeha.

Poseben simptom stavkovne statistike je majhno število rudarskih stavk v letu 1910. Samo 37 stavk je bilo. Rezultat, oziroma uspeh teh stavk za nas ni presenetljiv, kajti o mnogih uspešnih rudarskih stavkah niso mogli naši listi nikoli poročati.

Uspehi v letu 1910. zaostajajo daleč za uspehi prejšnjih let.

Uradna statistika pravi, da se pri 17 stavkah od strani kake delavske organizacije sploh ni posredovalo. Izmed drugih 20 stavk pa je pri 12 stavkah posredovalo strokovno društvo, pri ostalih 8 stavkah pa lokalni delavski odbor. Teh 17 stavk je smatrati za divje stavke, za momentani izbruh proti izkoriščanju in samovolji. Kajti ne samo taka stavka je divja, temveč ves njen nastop.

Tam, kjer se je urinila količaja dobra strokovna organizacija, so tudi stavkovni uspehi vse drugačni. Želeti bi samo bilo, da bi se slovenski rudarji iz teh mrtvih števil kaj naučili.

Strokovni pregled.

s Dobiček alpske montanske družbe. Začetkom marca bo imela alpska montanska družba sejo, da pogledajo gospodje sklepne račune. Poročajo, da si bodo letos razdelili gospodje za leto 1911 dividende po 42 K proti 38 K leta 1910. Temu pa se ne smemo prav nič čuditi, kajti ob takem nečloveškem izkoriščanju, kakor ga uganja alpska montanska družba s svojimi mezdnimi sužnji, ne more biti drugače. Kakor da si nagromadi debele kupe zlata.

s Ruske strokovne organizacije v letu 1910. »Provizorične odredbe od 4. marca 1906., ki so veljale kot pravna podlaga za strokovne organizacije na Ruskem, so tudi določale, da so morala društva oblastem vsako leto poročati o svojem delovanju. Šele koncem leta 1908. se je domislilo ministrstvo za trgovino in industrijo, ki je za strokovne organizacije »pristojno«, dotične določbe ter je izdalo predpise za to poročanje. Ako tedaj do tega časa ruskega strokovnega gibanja nismo imeli uradno registriranega, potem imamo vsaj od sedaj naprej statistiko obstoječih društev. Tej statistiki se pač samo do gotove meje reče »statistika«, kajti njeni podatki so nad vse površni in pomankljivi. Vsekakor pa nam omogočajo vsaj upogled v sedanje stanje strokovnega gibanja na Ruskem. Predleženi podatki se nanašajo na leto 1910. ter se nahajajo v poročilu ruskega trgovinskega ministrstva za to leto. Koncem leta 1910. je obstajalo na Ruskem 720 od delavcev ustanovljenih strokovnih društev. Od 720 se je nahajal največji del v sledečih gubernijah:

Moskva 66, Taurija 69, Petrikov 43, Petrograd 45, Cherson 47, Varšava 37, Liflanska 35, Kiev 32, Donska (gubernija ob reki Don) 30, Jekaterinoslav 21 društev.

Tekom leta 1910. je bilo ustanovljenih 30 novih društev, 82 obstoječih društev pa je vlada razpustila. Da sploh ni bilo še več nego 11 odstotkov obstoječih organizacij razpuščenih, je pripisati samo temu, da te organizacije v splošnem ne razvijajo prav nikakšnega delovanja. Organizacije se kratkotalno ne upajo kaj odločilnega storiti, vedni progono se jih utrudili in je ogromna masa delavstva razen malega števila zvestih članov sploh izven vsake or-

ganizacije. Dalje celo vrsto organizacij sploh ne moremo šteti za strokovne organizacije. Ker napravlja tem poslednjim velike težkoče ravno odredba od 4. marca 1906. Kakor hitro se kaka strokovna organizacija usodi pokazati tudi nekaj življenja, je takoj v nevarnosti, da se jo razpusti. Tozadevno nam služi ilustracija najboljše dejstvo, da so ravno delavci v Petrogradu, ki so se hvala industrijalnemu razvoju začeli malo gibati, v letu 1910. imeli zaznamovati izgubo nič manj nego 32 organizacij. V istem času pa je ena sama organizacija mogla zagledati luč sveta.

s Zadnje vesti o angleškem rudarskem gibanju. Vedno bolj se ponavljajo znamenja, ki prorokujejo velikanski boj rudniškega proletariata z rudniškim kapitalom. Glavna uzebnica je že odpovedala velikem številu službenec, ker ne more ohraniti obrata v polnem obsegu. Velike železne livarne so sledile njemu zgledu. Cene premoğu naraščajo. Računajo, da bo trajala stavka okolo šest tednov. Angleške rudarske organizacije razpolagajo z ogromnimi sredstvi. Sklad škodske rudarske organizacije znaša nad 6 milijonov, organizacije valiških rudarjev nad 3 milione in organizacije ostalih okrožij nad 10 milijonov.

s Gibanje francoskih rudarjev. V Angersu je zboroval kongres francoskih rudarjev, ki se je s pretežno večino izrekel proti splošni stavki na dan 1. marca. Pač pa se je izvolil poseben odbor, ki naj ukrene vse potrebno, da se izpolnijo rudarjem njih zahteve, ako bi jih parlament ne dovolil pravočasno.

s Delavske in podjetniške organizacije na Francoskem. Statistika, ki jo vsako leto objavlja francoski delavski urad o delavskih in podjetniških organizacijah, potrjuje tudi v tem letu dejstvo, da se delavske organizacije razvijajo prav počasi, veliko počasneje nego podjetniške organizacije. Tekom zadnjih pet let, od 1. januarja 1907. do 1. januarja 1911. je razvoj delavskih in podjetniških organizacij sledeči:

	organizirani	
	delavci	podjetniki
1. januar 1907	896.012	312.271
" " 1908	857.102	331.475
" " 1909	944.761	340.141
" " 1910	977.350	368.547
" " 1911	1.029.238	403.759

Absolutno je znašal torej prirastek organiziranih delavcev tekem zadnjih petih let 133.226, prirastek organiziranih podjetnikov pa 88.488. Ako pa pogledamo procentualno organizacijsko razmerje med delavci in podjetniki, tedaj se pokaže ne baš neznatno nazadovanje organiziranih delavcev v razmerju k številu organiziranih podjetnikov. Če vzamemo število štetja poklicev iz leta 1906, tedaj vidimo, da se je organizacijsko razmerje med delavci in podjetniki — izvzemši gozdarstvo in poljedelstvo, kjer vladajo zopet posebne organizacijske razmere — sledeče razvijalo: 1907. je bilo delavcev organiziranih 11,28 odstotkov; podjetnikov organiziranih 11,92 odstotkov. 1911. je bilo delavcev organiziranih 13 odstotkov, podjetnikov pa 15,41 odstotkov. To neugodno razmerje pa bi bilo še jasnejše, ako bi za primero lahko uporabili štetje poklicev iz leta 1911., katerega definitivne številke do sedaj še niso znane. Splošno se namreč sodi, da je med tem časom število podjetnikov nazadovalo, število delavcev pa napredovalo. Po navadi je tako, da organizacija delavcev organizacije podjetnikov prehiteva. Da gredo dejanske razmere na Francoskem proti temu pravilu, se daje razlagati samo s taktiko francoskih strokovnih organizacij, ki polagajo veliko važnost na ustrahovanje podjetnikov in pripisujejo »blaffu«, kakor se je Ivelot, tajnik konfederacije na zadnjem strokovnem kongresu sam izrazil, morda večjo važnost nego pa pravemu organizacijskemu delu. Ta taktika mora nujno poroditi ta učinek, da se podjetniki v pravem pomenu besede tirajo v organizacije, med tem ko delavci ne polagajo posebne važnosti na to, da pripadajo organizaciji. Po razporedbi poklicev je organizacijsko razmerje 1. januarja 1911. sledeče:

	Podjetniki	v %	Delavci	v %
Poljedelstvo, gozdarstvo, ribištvo	51.117	146	61.613	211
Rudništvo	310	79,69	50.785	32,80
Kamolomi	323	3,17	14.845	24,66
Industrija živil	154.648	30,23	59.162	9,20
Kemična fabrikacija	5.696	94,04	35.444	31,15
Papir in poligrafija	8.356	85,75	24.738	19,22
Usnjarska industrija	5.103	10,53	26.826	17,89
Tekstilna industrija	5.693	7,18	92.991	15,50
Obleka, čiščenje	8.628	4,86	28.493	6,48
Industrija pohištva	5.875	7,36	33.498	14,18
Kovinarstvo	15.096	19,62	98.727	17,78
Žgani kamen in glina	1.950	13,87	16.695	11,12
Stavbinska industrija (kamen, les, železo)	24.519	16,10	122.565	22,99
Trgovina, transport	56.706	47,00	314.582	24,39
Domača in osebna služba	10.860	32,53	18.933	1,86
Prosti poklici	48.979	42,25	32.368	18,72

O finančnih (denarnih) razmerah organizacij ne daje statistika nikakšnih informacij in s tem bistveni del organizacijskega dela pušča v temi. Izmed drugih naprav lokalnih sindikatov omenja

statistika posredovalnice za delo, 1052 posredovalnic delavskih organizacij in 414 posredovalnic podjetniških organizacij, 1428 delavskih in 280 podjetniških knjižnic 133 delavskih in 376 podjetniških publikacij (letna poročila, časopisi itd.), 815 delavskih in 87 podjetniških sindikatov je imelo medsebojne pomožne blagajne, 593 delavskih sindikatov je imelo blagajne za brezposelne delavce, 497 blagajn za potovalne podpore, 81 pomožnih blagajn za stare delavce, 87 konsumnih prodajaln, 37 produktivnih zadrug itd. Štelo se je 161 krajevnih, pokrajinskih ali narodnih (nacionalnih) podjetniških zvez s 3569 sindikati in 340 930 člani in 196 delavskih zvez s 4386 sindikati in 903.369 člani. Enajst delavskih zvez je imelo blagajne za brezposelne, 12 pomožne blagajne, 28 podporne blagajne za potujoče, 45 delavskih in 59 podjetniških zvez ima svoja glasila.

Dopisi.

Zagorje.

Občni zbor unijske podružnice. Podružnica Unije rudarjev v Zagorju ima v nedeljo, dne 25. t. m. ob 3. uri popoldne v dvorani g. Rih, Mihelečiča svoj redni letni občni zbor z dnevnim redom: 1. Poročilo podružničnega odbora. 2. Predavanje (predava sodrug Vek. Mrak). 3. Volitev podružničnega odbora. 4. Slučajnosti. Vsi člani se vabijo, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Pristop pa imajo tudi nečlani, ker je občni zbor javen. — Odbor.

Trbovlje.

Dr. Benkovičevo perilo. Zadnjič je imel gospod državni poslanec našega okraja, po farovski milosti izvoljeni dr. Benkovič shod, kjer je svojim ubogim backom tvezil velike izmišljenosti. Zlasti mu težko leži na duši »Rudar«, ki je brezobzirno razkrinkal njegovo »delovanje« v parlamentu, ki je bilo navdse dobrodošlo rudniškim lastnikom, a bi napravilo rudarjem ogromno škodo, ako bi se želje in željice tega zagovornika rudniškega velekapitala uresničile. Našim čitateljem je gotovo še v spominu zavlačevalni naklep gospoda dr. Benkoviča, s katerim je hotel z ustanovitvijo nekakšnega rudarskega pododseka odgoditi rešitev važnih rudarskih zahtev do sv. Nikola. In blagorodni gospod poslanec si je lahko v svesti, da rudarji njegovega atentata na njih interese ne pozabijo nikoli in naj še tako s trudom pere svoje »delovanje« v parlamentu ter zabavlja socialistom.

Idrija.

Krvice novega plačilnega opravilnika. Novi plačilni opravilnik za delavce državnih rudnikov je povzročil pri našem rudniku med delavstvom precej ogorčenja. In to čisto opravičeno, kajti naši delavci bi po tem novem opravilniku nič ne dosegli, ker bi se jim vse dosedanje brezplačne doklade — žito in drva — vzele, kar bi normalna dnina v gotovini po novem opravilniku nikakor ne izravnala. Naš rudnik ima dobiti letnih 120.000 K priboljška na normalni dnini ne da bi se istočasno delavcem jemalo žito in drva. Zato se je združilo delavstvo vseh strank v Idriji, da si pribori času primerno normalno plačo v gotovini. Dokler se to ne doseže, pa se bo delavstvo z vso silo upiralo odtegnitvi žita in drv, dasi dajatev ni več časa primerna. O tem ima sklepati dne 25. t. m. veliki rudarski shod na predlog zaupnikov vseh strank. Dodatno se bo na tem shodu upoštevalo tudi stališče ostalih rudnikov, ki se imajo o novem opravilniku takisto izreči.

Leše.

»Delovanje« inženirja Staneka in nadpaznika Ratke. Cenjeni sodrug urednik! Že deli časa ni bilo v »Rudarju« kaj čitati iz našega kraja, za to bi morda kmalu bili rudarji drugih krajev mnenja, da imamo mi v tukajšnjem rudniku postlano na rožicah. Pa temu ni tako. Pri nas se gode posebno v zadnjem času prav čudne reči. Da bi tudi širša javnost dobila vsaj nekoliko vpogleda v naše razmere, vas prosim, da v našem »Rudarju« objavite naslednje vrstice: Predvsem bodi povedano, da ima naša strokovna organizacija v obratnem vodju Staneku strupenega sovražnika. Mrzi ga, da naša organizacija lepo napreduje, kar ima za posledico, da postajajo naši rudarji kolikor tolikor zavedni delavci, ki znajo sebe in svoje delo ceniti. Gospod Stanek si pa misli da bi boljše opravil, če bi imel le samo take delavce, ki bi živeli tja v en dan in ki ne bi nič mislili. Z njegovega stališča je seveda taka logika prava, kajti razumljivo je tudi nam, da čim bolj brezbrizni in nezavedni so delavci, tem lažje se jih da pri delu priganjati in izkoriščati. Staneku gre prav zvesto na roko nadpaznik Ratka. Oba menda mislita, da jim bo posestnik tukajšnjega rudnika grof Hänkel von Donnersmark preskrbel za njihovo sovraštvo do naše organizacije zaslužne križce. Menimo pa, da niti usnjate medalje ne bosta dobila. Možakarja se namreč hudo motita, če mislita, da uženeta našo

organizacijo v kozji rog. Mi namreč stojimo na stališču, da ne briga ne Staneka in ne Ratke prav nič, pri katerem društvu je eden ali drugi izmed nas član in če mi ne kratimo njima te pravice, si je tudi mi od nikogar ne damo krati, najmanj pa od Staneka ali pa od Ratke, ki sta pri rudniku ravno tako uslužbena kakor smo mi. Boljše bosta oba storila, ako se bosta brigala le za svoj posel, kakor da se brigata za to, kar delajo rudarji v svojem prostem času. Da bi bilo to potrebno, dokazuje dejstvo, da bi se bil moral pred kratkim po njiju krivdi kmalu rudnik ustaviti. Omeniti še moramo, da skuša obratni vodja Stanek delavcem še na drug način škodovati. Tako na primer morajo delavci, ki opravljajo od začetka delo vozačev, to delo opravljati skozi 3 ali 4 leta, medtem ko postanejo delavci iste vrste v drugih rudnikih po preteku nekaj mesecev kopači. Če pa je eden ali drugi nekaj manjše postave, tedaj po nazorih tega gospoda sploh nemore postati kopač! Pred kratkim je prosil neki rudar, ki je že dolgo vrsto let v rudniku vposlen, obratnega vodjo za drugo stanovanje, ker je njegovo v resnici stanovanje takšno, da bije s pestjo naravnost v obraz vsem zdravstvenim predpisom. Dotičnemu rudarju je bilo namreč znano, da se bo v kratkem neko boljše stanovanje izpraznilo. In dasi mu je obratni vodja dotično stanovanje obljubil, vendar je tekel tik pred preselitvijo k **baje lepi ženi** svojega podrepnika rudarja, — tudi tukaj imamo izdajice — ter ji nasvetoval, naj se ona brž preseli v dotično stanovanje, da je ne bo prvotni prosilec prehitel. Zgodilo se je torej, da je obratni vodja Stanek svojo besedo prav po neinženirsko požrl. Za danes končamo in se vam, sodrug urednik, zahvaljujemo za prijazno objavljenje, ter se vam še naprej priporočamo. Prihodnjič nameravamo posvetiti v naše brloge, v katerih stanujemo in ki jim po vsej krivici nadevajo ime stanovanja.

Rudarji, izogibajte se Leš. Vodstvo rudnika v Lešah na Koroškem pošilja v zadnjem času v razne kraje svoje agente (birmovce), da nabirajo delavce za rudnik. Izvedeli smo, da se v to svrhu potika neki individuum po Eibiswaldu. Namen takega birmanja je prozoren; delavcev rudarjev v Lešah namreč ne manjka, toda vodstvo ondotnega rudnika hoče itak jako slabe plače še bolj zmanjšati, za to išče ljudij, katerim so ondotne razmere neznane. Vrhu tega bi vodstvo rado vrglo nekaj starejših izkušenih rudarjev na cesto. Rudarji in delavci vseh krajev, pokažite duri vsakemu takemu agentu, ki pride kupovat pod raznimi pretvezami duše, da jih potem izroči na milost in nemilost najbrezobzirnejšemu izkoriščevanju!

Črna.

Infamne klerikalno-krščansko-socialne laži. Treba je, da izve širša javnost kako si prizadevajo nekateri elementi, ki imajo svoj generalni štab v farovžu, razdirati vse, kar je za rudarje koristnega. V domišljiji, da se jim njihove nakane uresničijo, se poslužujejo najpodlejšega obrekovanja, ter trosijo laži, ki so tako debele, da se lahko kar prijemljejo. Geslo klerikalcev je: namen posvečuje sredstva; tega gesla se tudi po navodilu svojega komandanta z vso doslednostjo drže. V prvi je tem potuhnencem napotji naša strokovna organizacija, nobene prilike ne zamude, da bi se ne obregnili ob njo. Sumničijo in obrekujejo kar sumarično, tako da ne moreš — nikogar izmed teh učencev jezuitizma prijeti za ušesa ter postaviti na mesto, kjer bi svoje umazane trditve tudi dokazal. Ena izmed gorostasnih laži je ta, če, da neki član, ki je bil skozi 14 dnij bolan, baje ni dobil bolniške podpore. Da je ta trditve infamna laž, dokazuje dejstvo, da tistvetohlinski obrekovalci ne povedo imena dotičnega člana. Pravijo eden; toda kje pa je tisti eden? Tega seveda ne bomo izvedeli ker dotični lažnjivci sami ne vedo, kje in kdo da je. Ako se je pa mogoče zgodilo, da je bil res kateri izmed naših članov bolan in se ni pri blagajniku javil za podporo, ako je bil do nje opravičen, tedaj ni na tem kriva strokovna organizacija, temveč dotični član sam. Vsak član strokovne organizacije ima opravilnik, v katerem so vse pravice in dolžnosti članov natančno označene. Pozivamo torej klerikalne korifeje, naj nam povedo kdo je bil tisti, ki ni dobil omenjene podpore. Ako tega ne store, tedaj postavljajo sami sebe na laž. Kar se pa tiče druge trditve, po kateri je baje sodrug Čobal svoječasno v Črni rudarjem obetal, da ako pristopijo k strokovni organizaciji, bodo dobivali v slučaju bolezni eno krono na dan podpore, je laž, ki ima prozoren namen. V tem oziru ima vsakdo izmed naših sodrugov, ki si prizadevajo povzdigniti strokovno organizacijo, mirno vest, ker navada obljublja več kakor je mogoče dati ni pri nas, temveč ta je doma pri klerikalcih. Ne sodrug Čobal ne kdo drugi ni obetal in ni mogel obetati več, kakor je v opravilniku določeno. Klerikalci vulgo krščanski socialci imajo pač to navado, da obetajo ob majhnih prispevkih visoke podpore, ker hočejo s tem naloviti ne-

vednih kalinov v svoje mreže; s tem agitirajo tem lažje, ker imajo kosmato vest. Kadar je treba dati podporo, tedaj pa se izgovarjajo, da ni denarja. To pa v naši strokovni organizaciji ni; v njej dobi vsak pošteno to, kar mu po pravilih gre. Koristilo ne bo tem podrepnikom njihovih obrekovanje nič, za to jim jamčimo Rudarji so že sprevideli, da se nahaja v Črni tudi nekaj takih med njimi, ki mislijo, če bodo med svojimi tovariši opravljali judeževo delo, da se bodo pri gotovi gospodi prikupili; v svoji zaslepljenosti ne premislijo, da pride na nje vrsta ravno tako kakor na druge in morda še preje. Generalni štab v farovžu pa je kakor povsod drugod tudi tukaj tajno zvezan z rudniškimi mogotci; zato si prizadeva širiti med delavstvom sovraštvo in razkol; vse to na željo rudniške gospode, ki hoče tako imeti, ker v takih razmerah pozabljajo delavci na svoj dejanski gospodarski položaj ter tvorijo pripraven objekt, ki ga kapitalist brezobzirno izkorišča. Gospodje v farovžu, koliko remuneracije dobivate pač od rudnika za vaš nečeden posel, da sejete razdor med rudarje, ki jim je tako **krvavo potrebna sloga in solidarnost.**

Köflach na Zgornjem Štajerskem.

Umazanost Alpine. Zastopniki Alpske Montanske družbe so se z vsemi štirimi upirali proti združitvi bratovskih skladnic. Zakaj so se tako branili, to bo javnosti precej jasno. Da pa glavni vzroki ne ostanejo prikriti, se mora reči, da je sleherni predsednik (obratni vodja) rudniške bratovske skladnice lahko gospodoval, kakor se mu je ljubilo, ker je imel pravico, da je sklepe odbora lahko poljubno razveljavljal. Gospodje so v svoji vsegamogočnosti marsikateremu indiferentnemu delavcu njegovo podporo ali provizijo kratkomalo odtegnili. Sedaj se ponovno poroča o takem slučaju iz Köflacha. Nek rudar Alpske Montanske družbe se je izselil na Nemško, da bi tamkaj poskusil svojo srečo. No, na Nemškem pa se vsled priseljevanja tujih delavcev tudi niso nič zboljšale mezdne in delovne razmere, zato se pač tudi tamkaj brez ozira na varnost delavce priganja in kolikor mogoče izrablja. Tako je tudi omenjeni delavec zapadel usodi, le premnogih tovarišev, ponesrečil je v jami in umrl. Ker pa svojega rezervnega deleža pri bratovski skladnici Alpske Montanske družbe še ni bil dvignil, ga je hotela sedaj dvigniti njegova mati. Predpisani čas od smrti njegovega sina je namreč že minul. Človek bi mislil, da bo nesrečna mati brez daljšega prišla do svojih pravic. Ali kaj še. Kaj se briga taka ošabna družba za pravice, kadar gre za to, da se kako ubogo ženico opehri za par kronic. **Materi omenjenega ponesrečenega delavca se ni hotelo izplačati rezervnega deleža.** Obrnila se je nato do sodruga Mlaskota za svet. Ta ji je svetoval, da naj gre še enkrat v pisarno in zahteva denar, do katerega ima po pravilih vendar pravico. Vse ni nič pomagalo. Sodrugi Mlasko se je obrnil nato tozadevno vlogo na rudarsko oblast, odkoder mu je došel sledeči odgovor: Gospodu Ivanu Mlaskotu v Köflachu. Rešili smo Vašo vlogo z dne 2. januarja t. l. ter vam sporočamo, da ima glasom pravil bratovske skladnice köflaške rudnike rujava premoška Alpske Montanske družbe po izstopu iz tiste vsak polnopraven član v slučaju, da je ta član umrl, pa imajo njegovi dediči po preteku predpisane dobe pravico do njegovega rezervnega deleža. C. kr. revirnega rudarskega urada uradnik dr. Kloß. S tem pismom je šla imenovana ženica ponovno v pisarno bratovske skladnice in je takrat zahtevani rezervni delež v znesku 245 K in nekaj vinarjev seveda takoj dobila izplačan. Toda prej o tem niti govora ni bilo. Brez tega pisma uboga žena ne bi bila dosegla ničesar. Če ima kdo desetkrat pravico, je ne najde, ako organizacija ne poseže vmes. Ta slučaj ponovno dokazuje, kako umazana je Alpska Montanska družba napram svojim delavcem. Kako ubog in zapuščen je delavec, ki ne pripada nobeni organizaciji! Izročen je tem brezvestnim denarnim mogotcem na milost in nemilost. Zato pa, rudarji imejte oči odprte, tako in enaki slučaj naj vas poučijo, da je vaša edina rešitev v organizaciji. Zavarujte se proti svojim izkoriščevalcem v Uniji avstrijskih rudarjev in v naši strankini organizaciji!

Ane pri Schottwienu na Zgornjem Štajerskem.

Občni zbor unijske podružnice. V nedeljo, dne 28. jan. se je vršil v gostilini g. Gustava Kaiserja letošnji občni zbor tukajšnje podružnice Unije avstrijskih rudarjev. Po izvršeni volitvi odbora, je poročal sodrug Ludvig Pörtl iz Gradca v obširnih in poljudnih izvajanjih o organizaciji in indiferentizmu. Referatu sodruga Pörtla so navzoči rudarji sledili z velikim zanimanjem in gatovo je, da njegove prijateljske besede ne bodo ostale brez odmeva. Bilo je tudi več indiferentnih delavcev na zborovanju, ki so se dali po poročilu takoj vpisati v Unijo rudarjev. Da je govoril sodrug Pörtl navzočim

delavcem iz srca, to je dokazalo burno odobravanje, ki je sledilo njegovim izvajanjem. — Dolžnost je vsakega člana, da podpira funkcije organizacije pri njihovem trudopolnem agitacijskem delu. Torej pojdemo tudi mi, kar nas je tu slovenskih rudarjev, krepko na delo za našo prepotrebno strokovno organizacijo!

Fohnsdorfi na Zgornjem Štajerskem.

Povišanje dnevnih mezd v svrhu bolniškega zavarovanja. Unija avstrijskih rudarjev je, o tem ne more nihče dvomiti, tisočem bolnih rudarjev priborila večje bolnišćine. Unija rudarjev je bila tista, ki se je neprestano borila z oblastmi in rudniškimi podjetniki in se ž njimi še zmiraj bori, da se v svrhu bolniškega zavarovanja določene dnevne plače povišajo. V boju za bolniške podpore lahko študiramo naklonjenost rudniških podjetnikov do delavstva. Drugače se ti gospodje kar cedijo same »ljubezni« in »skrbi« za delavce ter si dajo na vse načine kaditi, če so kdaj darovali par kronic kak dober namen. Kakor hitro pa gre za to, da se delavcem priznajo po zakonu zajamčene pravice, pa kličejo omenjeni gospodje nebo in pekel na pomoč, samo da delavci ne pridejo do svojih pravic. Tako je morala Unija rudarjev tudi povišanje običajne dnevne plače v svrhu povišanja dnevne bolniške podpore v Fohnsdorfu izbojevati proti volji rudniških podjetnikov. Meseca maja 1910, se je Unija rudarjev obrnila na okrajno glavarstvo Judenburg z vlogo, v kateri se je zahtevalo, da se za delavce, uposlene v Fohnsdorfskem revirju povišajo običajne dnevne plače v svrhu bolniškega zavarovanja. Meseca marca 1911. se je rešitev te vloge urgirala. Nato je okrajno glavarstvo Judenburg Uniji rudarjev odgovorilo, da se tozadevne poizvedbe v toku in da se bodo iste svršile do konca l. 1911. Sedaj se nam poroča, da so se običajne dnevne plače na novo določile in sicer na sledeči način: 1. Moški delavci pod 16 leti 1 K 20 vin. 2. Popravljalci, zavirači, učenci in delavci z dnevno plačo 1 K 80 vin. do 2 K 20 v. 3. Vozniki, kurjači, delavci na dnevu in ostali v skupini 4. in 5. neoznačeni delavci 2 K 70 v. 4. Kopači, profesionisti, strojevodje 3 K 50 vin. 5. Pazniki in nastavljenici enake kategorije 4 K. 6. ženske članice bratovske skladnice pod 16. letom 1 K. Te običajne dnevne plače pomenijo brezdvomno napredek. Vsekakor konstatiramo, da te na novo določene dnevne plače nikakor še ne odговarjajo dejanskim mezdnim (plačilnim) razmeram. Tej okoliščini je tudi pripisati, da zaostaja običajna dnevna plača, ki jo je na novo določilo okrajno glavarstvo, za tisto dnevno plačo, ki jo je bila predlagala Unija avstrijskih rudarjev. V splošnem pa lahko rečemo, da je rudarska organizacija za rudarje v Fohnsdorfu dosegla prav lep uspeh. V Fohnsdorfu ima svoj sedež tudi zveza krščansko-socialnih rudarjev, ki razvija svojo agitacijo pod patronanco rudniških uradnikov. Toda rudarji se le predobro zavedajo, da nimajo od nje ničesar dobrega pričakovati.

Razne stvari.

r Angleški katoličan o socialistih. Glavno glasilo nemških klerikalcev »Germania« priobčuje pisanje angleškega katolika Wecksa, ki ga je pisal župniku Detzela v Lammersbergu: »Socializem pri nas ni tako na slabem glasu. Velik del obredne duhovščine v angleški cerkvi, tisti, ki se sami imenujejo katoličane, so izrečni socialisti in pristaši njih naukov. Pravijo, da pomenja socializem nesebičnost in da je torej v temelju protikršćanski. Mnenja so, da uganja cerkev jako usodno zmoto, ker se zoper stavlja socializmu; nasprotno, delati bi morala na strani socializma ter ga preosnovati v versko gibanje. Birminghamski in turški škof sta socialisti in sta celo pisala in priobčevala socialistične spise. Sicer se naše mnenje o socializmu v marsičem razlikuje od tega mnenja, toda priznati moramo, da je to mnenje vsaj prosto demagoških fraz, kakor navadno z njimi operira katoliški klerikalizem.

r Alkohol in potomstvo. V Genevi je napravil italijanski učenjak Ferrari poskuse, ki jasno osvetljujejo resničnost trditve, kako škodljivo vpliva uživanje alkohola na človeški organizem. Učenjak je dalj časa dajal uživati morskim prešičkom alkohol. Več prešičkov je zbolelo za hudimi krčji, podobnimi epileptičnim napadom. Pozneje je prešičke umoril. Kakor drugi raziskovalci je našel tudi Ferrari dalekosežne spremembe v živčnih celicah, krvnih stanicah in v možganih ter hrbtničnem mozgu. Ferrarijeve živalice so izkotle mlade in tudi mladiči so imeli bolne

pojave in zlasti krče, podobne božjastnim napadom. Ferrari je umoril mlade morske prešičke in preiskoval njih živčevje. In videl je, da se je tudi živčevje spremenilo; opazil je v njem bolne pojave. Ferrarijeva raziskavanja se popolnoma vjemajo z vsakdanjimi izkušnjami zdravnikov. Tako je pokazala statistika švicarskega zavoda za epileptične v Curihu, da so bili po prečno v desetih letih tretjina vseh na novo sprejetih bolnikov otroci staršev, ki so mnogo pili. Z znanstvenimi poizkusi je popolnoma jasno dognano, da alkohol vpliva na vsa živa bitja, ljudi, živali in rastline, škodljivo, in povzroča razne bolezni poleg tega, da organizem občutno slabi proti drugim boleznim in jim človek preje podleže.

r Blagoslov današnjega družabnega reda. »Mülheimer Ztg.« je imela med svojimi inserati naslednjo anonco: Kateri usmiljeni ljudje bi oddajali ubožnejšim rodbinam kuhinjske ostanke, kruh itd.? Prišli bi lahko sami ponje. Pismene ponudbe pod J. 485 na upravništvo. Krasen, božanski družabni red, kjer se zdi samo po sebi umevno, da iščejo ljudje vsakdanje hrane v kuhinjski ostankih!

r Divjanje ruskih sodišć. S kakšnim krvavimi sredstvi mora braniti Nikolaj II, po božji milosti car vseh Rusov, svoj prestol, o tem pričajo naslednje številke. Ko so razpustili prvo dumo, so ustanovili posebna vojna sodišća za dobo osmih mesecev in v tej dobi so obsodila ta sodišća 1102 osebi na smrt, na mesec torej povprečno 137. Smrtna obsodba se je izvršila v 881 odstotkih vseh razsodb. Okrožna vojna sodišća pa so obsodila na smrt okoli 6000 oseb, od teh so jih carjevi rablji pomorili 3750. Tako delajo v imenu vladarja po božji milosti! Pomisliti pa je treba da je treba prišteti še obsodbe civilnih sodišć. Civilna sodišća so obsodila v katogo in na druge kazni vsega skupaj 16797 ljudi, skupno z vojaškimi sodišći 31885 oseb; smrtne obsodbe niso vštete tusem. Naravnost neverjetne pa so številke »administrativnim potom« in iz pregnanih oseb. Te vrste aretacije in izgoni s strahotno razločnostjo govore o besnosti carjevih preganjalcev. »Administrativnim potom« so vrgli v ječo ali pregnali za mnogo let v Sibirijo: 85000 oseb leta 1905, 111000 leta 1906, 138000 leta 1907, 166000 leta 1908, 200000 leta 1909, 210000 leta 1910, 222000 leta 1911. Za preganjanja »administrativnim potom« je zadostovala majhna, čeprav neutemeljena sumnja ali ovdaba. Po uradnih podatkih notranjega ministrstva je znašalo v l. 1809 število političnih izgnancev 22568 oseb. Vsi ti podatki obsegajo seveda okrogle številke, v resnici pa je bilo še hujše. To so grozovite številke, ki vpijejo do neba o carskih grozodejstvih! Gotovo pa je tudi, da ne more trajno obstati ustanova, ki je postavljena na temelj krivice in nasilja.

r Stavka urednikov. V Budimpešti so stopili uredniki »Pesti Napla«, enega največjih budimpeštanskih listov, v petek zvečer v stavko. Stavkalo je vse uredništvo, stavko je kazil samo neki bivši poslanec. Uredniki so predložili ob pol sedmih zvečer zahtevo po dvajsetodstotni druginjski dokladi. Ko so prejeli nepovoljen odgovor, so vsi vtaknili rokopise v žep in odšli iz uredništva. Ob desetih zvečer jim je dalo lastništvo lista sporočiti, da nekaterim dovolijo višjo plačo, pri drugih pa si hočejo še premisliti. Uredniki pa so solidarno odgovorili, da se mora dovoliti zvišanje vsem članom uredništva brez izjeme. Ponoči je bil v kavarni shod stavkujoćih urednikov, ki so se ga udeležili budimpeštanski časnikarji v velikem številu ter izrazili simpatije svojim tovarišem. List je sicer izšel s sodelovanjem upravniškega osebja. Stavkujoći so priredili pred stanovanjem listovega lastnika maćo godbo. Drugi dan so se pogajanja med lastništvom in stavkujoćimi nadaljevala in so se urednikom dovolile zahteve, nakar so takoj pričeli z delom.

r »Kultura« zgornjih deset tisoćev. Novo-jorški listi poroćajo o »originalnem« plesu, ki ga je priredil zadnji dan januarja znani ameriški večkratni milijonar Edvard Russel v hotelu ktaijskega dela mesta. Edvard Russel je bil najel za ples velik hotel in povabil vse denarne mogoćnjake nanj. Hotel je bil kar najel za dva dni. Naslov plesni slavnosti je bil »Ples apašev v kitajskem delu mesta.« Udeleženci so morali priti v kitajski obleki. Pred plesom je milijonarska gospoda večerjala najkusejše kitajske slašćice. Plesno godbo je oskrboval kitajski orkester. Ob 2. se je pričel pravi ples. Za prvi ples je angažiral Russlov znanec soprogo milijonarja Sommra; plesalca sta pravkar izvajala drzne kretnje, ko se je nenadoma navalil Sommerv na plesalca svoje soproge, potegnil nož in se pripravljal, da mu prereže vrat. V naslednjem hipu so ugasnile električne

luči, gostov se je polastila velika groza; toda čez par hipov so zažarele luči v jarkem sijaju. Sommrova žrtev je ležala na tleh in se vila v krvavi mlaki. Že je bilo nekaj dolarskih princes blizu nezavesti, ko je nenadno planila v splošno prepadenost in grozo z razposajenimi akordi kitajska godba in »umorjenec« se je dvignil ter zaplesal z divjimi skoki po dvorani. Osuplost se je umaknila »nepopisni veselosti«, pod vtiskom katrere se je družba milijonarskih mogotcev zabavala da konca »izredno posrećene veselice« — Namišljeno grozodejstvo — to je bil vrhunec zabave »imenitne gospode«. Kultura zgornjih deset tisoćev...

Obćno konsumno društvo v Zagorju

prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plaća po obrokih.

L. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoća svojo bogato zalogo

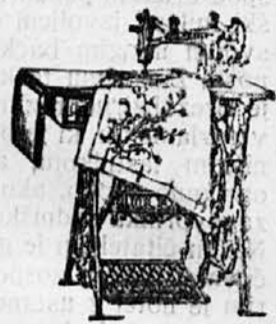
šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji »Adler«.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoća

svojo bogato zalogo

špecerijskega in manufakturnega blaga, kakor tudi ćevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

Obćno konsumno društvo v Trbovljah

se priporoća svojim članom

za nakupovanje vseh življenskih potrebšćin kakor tudi manufakturnega blaga po najnižjih cenah. . .

Priporoćamo našim -- gospodinjam --

KOLINSKO CIKORIJO!

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani ==

Izdajatelj in zalagatelj Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Ućiteljska tiskarna v Ljubljani.